

KSIĄDZ PROFESOR EMIL STANULA

1. Młodość i studia. Ks. Emil Stanula urodził się 9 lipca 1935 r. w Szerzynch k. Tarnowa, w rodzinie wielodzietnej jako syn Stanisława i Bronisławy z domu Furman. Po ukończeniu miejscowej szkoły podstawowej w 1949 r., kontynuował naukę w Małym Seminarium Ojców Redemptorystów w Toruniu, gdzie ukończył 3 lata Liceum Ogólnokształcącego, a po jego likwidacji przez władze komunistyczne odbył w Braniewie nowicjat, składając w 1953 r. pierwsze śluby zakonne. Następnie w Wyższym Seminarium Duchownym Ojców Redemptorystów w Tuchowie k. Tarnowa uzyskał świadectwo dojrzałości w 1958 roku i ukończył studia filozoficzno-teologiczne. Dnia 7 czerwca 1959 r. przyjął święcenia kapłańskie z rąk ks. abpa Włodzimierza Jasińskiego.

W 1960 r. rozpoczął studia na filologii klasycznej Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, które ukończył 1965 r. uzyskaniem dyplomu magistra na podstawie pracy: *Wychowawcza funkcja państwa w ujęciu Platona i Arystotelesa* napisanej pod kierunkiem prof. Władysława Madydy. Po czternastu negatywnych próbach otrzymania paszportu do Francji, w celu kontynuowania studiów z zakresu starożytności chrześcijańskiej, w 1965 r. przeniósł się do Warszawy, gdzie na ATK rozpoczął studia patrystyczne na Wydziale Teologicznym, uwieńczone dyplomem magistra teologii w zakresie patrologii na podstawie pracy: *Elementy montanistyczne w eklezjologii Tertuliana przed jego formalnym przejściem na montanizm*, przygotowanej pod kierunkiem ks. prof. Mariana Michalskiego. W 1968 r. rozpoczął pracę w ATK na stanowisku młodszego, a od 1970 r. starszego asystenta przy Katedrze Patrologii. Po uzyskaniu w 1972 r. stopnia naukowego doktora teologii w zakresie patrologii na podstawie rozprawy: *Nauka Ambrożyjastra o stanie pierwotnym człowieka*, napisanej pod kierunkiem ks. prof. Mariana Michalskiego, został powołany na stanowisko adiunkta przy Katedrze Patrologii Wydziału Teologicznego ATK.

Jako adiunkt ks. dr E. Stanula odbył kilka krótkich staży naukowych za granicą – w 1973 r. (dwa miesiące) i w 1980 r. (miesiąc) w Instytucie Katolickim

w Paryżu, w 1978 r. (trzy tygodnie) w Uniwersytecie Villanova (USA), a jako docent w 1989 r. (miesiąc) w Katolickim Uniwersytecie w Salwadorze (Brazylia).

Pełnił także wiele funkcji duszpasterskich. Od 1962 do 1974 r. był duszpasterzem akademickim – najpierw w Krakowie (1962-1965), gdzie stworzył ośrodek duszpasterstwa akademickiego przy klasztorze Ojców Redemptorystów, następnie w Warszawie (1965-1974) przy parafii swego Zgromadzenia pod wezw. św. Klemensa, będąc także przy niej (1965-1970) katechetą szkół średnich oraz pełniąc funkcję duszpasterza akademickiego Dekanatu Warszawa-Wola. Tu także do jego zwyczajnych obowiązków należała pomoc w duszpasterstwie w formie spowiedzi, głoszenia kazań i homilii, kazań pasyjnych; kilkakrotnie również prowadził rekolekcje wielkopostne i adwentowe, rekolekcje dla zakonnic i kleryków seminariów duchownych. Mimo tych obowiązków od 1970 r. uczy patrologii w Wyższym Seminarium Duchownym Ojców Redemptorystów w Tuchowie. Ponadto dwukrotnie bierze udział w procesach beatyfikacyjnych polskich Sług Bożych (abpa Szczęsnego Felińskiego i kard. Stefana Wyszyńskiego) oraz czterokrotnie w Kapitułach zakonnych Polskiej Prowincji Ojców Redemptorystów. Na zlecenie Akademii pełnił funkcje opiekuna różnych grup studenckich: patrologów, teatru ATK (1970-1972), chóru ATK (1972-1977), a także delegata młodszych pracowników do Rady Wydziału Teologicznego oraz jej sekretarza.

W 1982 r. ks. Stanula habilitował się na Wydziale Teologicznym ATK na podstawie dorobku naukowego i rozprawy pt. *Czynniki kształtujące sens biblijny w ujęciu św. Hilarego z Poitiers*, której recenzentami byli: ks. prof. dr hab. Stanisław Grzybek (PAT), prof. dr hab. Jan Sulowski (PAN) i prof. dr hab. Anna Świderkówna (UW). Wkrótce potem został powołany na kierownika Katedry Historii Literatury i Teologii Patrystycznej Zachodu, a w 1983 r. na stanowisko docenta Wydziału Teologicznego ATK. Po wyodrębnieniu się w 1987 r. z Wydziału Teologicznego nowego Wydziału Kościelnych Nauk Historycznych i Społecznych był w latach 1988-1990 jego prodziekanem, a w latach 1993-1996 dziekanem. Dnia 30 października 1989 r. uzyskał tytuł profesora nadzwyczajnego nauk humanistycznych, natomiast 1 sierpnia 1993 r. profesora zwyczajnego ATK w Warszawie. Przez długi okres był członkiem, a w latach 1987-1990 przewodniczącym Senackiej Komisji Wydawniczej oraz członkiem Senackiej Komisji Bibliotecznej, a od 1993 r. do dnia dzisiejszego jej przewodniczącym; od 1997 r. jest członkiem Senackiej Komisji Dyscyplinarnej do Spraw Pracowników Naukowych ATK. W latach osiemdziesiątych był rzecznikiem Senackiej Komisji Dyscyplinarnej do Spraw Studenckich.

2. Praca dydaktyczna i naukowa. Jako nauczyciel akademicki ks. Stanula prowadził wszystkie formy dydaktyczne przewidziane przez szkoły wyższe: ćwiczenia, konwersatoria, proseminaria, seminaria, wykłady kursoryczne i mo-

nograficzne; ponadto uczestniczył wielokrotnie w przewodach promocyjnych zarówno na własnej, jak i na innych uczelniach, będąc recenzentem rozpraw. Ćwiczenia opierały się na lekturze tekstów patrystycznych w językach oryginalnych (m.in. w latach 1968-1975 analizował wybrane fragmenty pism greckich: *Didache*, *Listy św. Ignacego Antiocheńskiego*, *Filokalię* Orygenesesa, *Listy Bazylego Wielkiego* oraz łacińskich: Tertuliana, Cypriana, Hilarego z Poitiers i Augustyna), jak i na przekładach dzieł pisarzy ze starożytności klasycznej i patrystycznej, a prowadzone były zwłaszcza pod kątem antropologii, eklezjologii, historii dogmatów, egzegezy, życia codziennego starożytnych chrześcijan, duchowości i życia ascetyczno-moralnego.

Na jego proseminariach, po krótkim wprowadzeniu do metodologii pracy naukowej, studenci zapoznawali się z pomocami do badań patrystycznych (podręczniki, słowniki, wydania pism Ojców Kościoła, bibliografie), a następnie podejmowali się napisania krótkich prac (recenzja książki lub artykułu, zebranie bibliografii na określony temat, sporządzenie indeksu rzeczowego nowej książki).

Ks. Stanula prowadzi trzy rodzaje seminariów: magisterskie (dotychczas obroniło prace 31 osób¹, a 12 studentów jest w trakcie pisania), te ma-

¹ Prace magisterskie: ks. Ignacy Tomczyk, *Małżeństwo monogamiczne w argumentacji Tertuliana*, Warszawa 1973; Jadwiga Mazur, *Poziom intelektualny i moralny kleru w III wieku na podstawie Listów św. Cypriana*, 1974; ks. Jan Dyrda, *Powszechne kapłaństwo wiernych w „Enarrationes in Psalmos” św. Augustyna*, 1974; ks. Stanisław Garncarz, *Judeochrześcijańskie elementy chrystologiczne według J. Daniélou*, 1976; ks. Stanisław Kucharewicz, *Elementy pierwotnej katechezy o Trójcy św. w „De Trinitate” Nowacjana*, 1976; ks. Józef Pohla, *Walka o jedność Kościoła w Listach św. Bazylego*, 1976; ks. Tomasz Tarczyński, *Dzieje zbawienia człowieka w „Państwie Bożym” św. Augustyna*, 1976; ks. Jerzy Wojciak, *Stan intelektualny i moralny biskupów na podstawie Listów św. Grzegorza Wielkiego*, 1976; ks. Kazimierz Helon, *Duszpasterska troska o duchowieństwo w Listach św. Bazylego*, 1977; ks. Leon Szczęsny Łazarczyk, *Funkcje apologii wczesnochrześcijańskiej według J. Daniélou*, 1977; ks. Gerard Wysocki, *Możliwości badań teologicznych według „Preskrypcji przeciw heretykom” Tertuliana*, 1977; Dorota Góral, *Koncepcja chrześcijańskiej doskonałości w korespondencji św. Hieronima*, 1977; ks. Tadeusz Kołosowski SDB, *Stan pierwotny człowieka w ujęciu św. Hilarego z Poitiers*, 1977; O. Sławomir Pawłowicz CSsR, *Wolność dzieci Bożych jako owoc odkupienia w Listach św. Pawła Apostoła*, 1977; ks. Adam Palczak, *Typologia sakramentów w katechezach mistagogicznych św. Cyryla Jerozolimskiego*, 1978; ks. Jan Szponarski, *Duszpasterski charakter egzegezy Pisma św. w „Hexameronie” św. Ambrożego*, 1978; Małgorzata Janina Borowicz, *Chrzest w „Testimoniach” św. Cypriana*, 1980; ks. Grzegorz Tuligłowicz, *Typologia chrztu świętego w traktacie Tertuliana „De baptismo”*, 1980; O. Rajmund Dorawa CSsR, *Typologiczna a alegoryczna interpretacja Pisma św. w „Tractatus mysterion” św. Hilarego z Poitiers*, 1982; Anna Urszula Korab, *Źródła do historii cudownych obrazów Chrystusa z Kamuliana*, 1983; Robert Kos, *Apologia chrześcijańska w dziele Orygenesesa „Przeciw Celsusowi”*, 1983; Jan Barcz, *Krytyka chrześcijaństwa II wieku w dziele Celsusa „Słowo Prawdy”*, 1983; ks. Stanisław Rawski, *Symbolika ofiar starotestamentalnych według Orygenesesa*, 1984; Tomasz Czajkowski, *Teologia Modlitwy Pańskiej w ujęciu Tertuliana i św. Augustyna*, 1988; Joanna Suska, *Rodzina i jej funkcje w ujęciu Tertuliana*, 1988; Sławomir Janowski, *Koncepcja harmonii w „De musica” św. Augustyna*, 1992; Małgorzata Anna Lipińska, *Latynizacja pojęć greckich na podstawie*

t y c z n e, których problematykę ustala Książd Profesor, a studenci opracowują pisemnie pewne aspekty danego tematu (np. zasady egzegetyczne w *Tractatus mysteriorum* św. Hilarego z Poitiers; Ambrozjaster – problem autora i jego pism; poezja Hilarego z Poitiers; aktualność pism patrystycznych; chrzest w pismach Tertuliana), d o k t o r a n c k i e prowadzone od 1983 r. (ks. Stanula promował 3 doktorów², a obecnie przygotowuje prace 3 doktorantów).

Do tematów wykładów kursorycznych na specjalizacji patrystycznej w cyklu trzyletnim należały: początki łacińskiej literatury patrystycznej (II-III w.); IV-V wiek literatury patrystycznej; schyłek literatury i teologii patrystycznej na Zachodzie. Zajęcia dla studentów zaocznych (Teologia zaoczna w ATK, w Gorzowie i Częstochowie) koncentrowały się na historii kultury starożytnego Kościoła, natomiast tematem wykładów był zarys literatury i teologii patrystycznej.

Wykłady monograficzne prowadzone od 1985 r. obejmowały zagadnienia: Tertulian i jego dzieło; św. Cyprian – ojciec eklezjologii; św. Hilary jako egzegeta; eklezjologia św. Hilarego z Poitiers; św. Augustyn a manicheizm; św. Augustyn i donatyzm; św. Augustyn i pelagianizm; istota augustynizmu; problem pracy w pismach Ojców Kościoła; życie monastyczne na Zachodzie.

Ks. Stanula jest także autorem 7 recenzji prac habilitacyjnych (3 – dla pracowników KUL-u, 2 – dla habilitujących się na Uniwersytecie Warszawskim, po jednej dla ATK i PAT-u w Krakowie)³ i 12 recenzji rozpraw doktorskich (2 – dla ATK, 4 – dla KUL-u, 3 – dla UW, 2 – dla PAT-u w Krakowie, 1 – dla Uniwersytetu Wrocławskiego)⁴.

„Komentarza do pierwszego listu świętego Jana” Augustyna i wybranych dzieł Tertuliana, 1995; Magdalena Kamila Błaszczak, *Teatry i amfiteatry Galii Lugdunesis w świetle badań archeologicznych*, 1996; ks. Krzysztof Kawczyński, *Mowy 181-183 Świętego Augustyna. Wstęp, przekład, komentarz*, 1998; Izabela Adrianna Dubowska, *Powstawanie księżki w starożytności chrześcijańskiej*, 1998; Dorota Łopińska, *Ochrona życia człowieka poczętego w wybranych pismach starożytności chrześcijańskich pisarzy*, 1998.

² Rozprawy doktorskie: ks. Tadeusz Czapiga, *Nauka Grzegorza z Elwiry o człowieku*, 1988; ks. Stefan Grabowski, *Duszpasterska działalność Chromacjusza z Akwilei*, 1992; ks. Tadeusz Kołosowski SDB, *Chryścianizacja wsi według pism św. Cezarego z Arles*, 1992.

³ Recenzje habilitacyjne: ks. Augustyn Eckmann, *Dialog świętego Augustyna ze światem pogańskim w świetle jego korespondencji*, KUL 1987; ks. Jan Gliściński, *Polityka kościelna św. Hilarego o z Poitiers*, ATK 1990; Anna Nawrocka, *Problem szczęścia w filozofii Cycerona*, UW 1990; ks. Antoni Swoboda, *Pojęcie przyjaźni w listach św. Paulina z Noli i św. Sydoniusza Apolinarego*, UW 1995; ks. Jerzy Pałucki, *Święty Ambroży jako duszpasterz w świetle ekshortacji pastoralnych*, KUL 1996; ks. Antoni Żurek, *Duszpasterz końca epoki patrystycznej. Tożsamość kapłańska w świetle „De vita contemplativa” Juliana Pomeriusza*, PAT 1998; ks. Stanisław Longosz, *Dramat i teatr starożytny w ocenie pisarzy wczesnochrześcijańskich*, KUL 1998.

⁴ Recenzje rozpraw doktorskich: ks. Jerzy Pałucki, *Chrystus Boski Lekarz, Wychowawca i Nauczyciel w pismach Klemensa Aleksandryjskiego*, KUL 1988; ks. Andrzej Więckowski; *Koncepcja odnowy moralnej życia chrześcijańskiego w pismach papieża Leona Wielkiego*, KUL 1989; ks. Piotr Paciorek, *Pismo święte jako reguła wiary i moralności Kościoła na podstawie „Enarra-*

Kierunki badań naukowych ks. Stanuli wyznaczały głównie trzy czynniki: jego osobiste zainteresowania, wydawanie przezeń patrystycznej serii tłumaczeniowej PSP oraz dydaktyka. Osobiste zainteresowania ujawniły się już w jego pracach dyplomowych, począwszy od studiów filologicznych na UJ w Krakowie i studiów teologicznych na ATK w Warszawie poprzez doktorat i habilitację, gdzie na czoło wysunęły się antropologia filozoficzna i teologiczna oraz eklezjologia i egzegeza patrystyczna, a fascynacja tą dziedziną wiedzy przetrwała do dziś. Ulubionymi jego autorami okazali się Tertulian i Hilary z Poitiers, którego wszystkie pisma przełożył na język polski. Owocem tych zainteresowań jest aż 212 publikacji, w tym 3 książki: *Nauka Ambrożyjastra o stanie pierwotnym człowieka. Studium z zakresu antropologii teologicznej* (SACH I 2), Warszawa 1977; *Czynniki kształtujące sens biblijny w ujęciu św. Hilarego z Poitiers* (SACH IV), Warszawa 1984; *Rodzina ani od świata oddzielona, ani obca radości zbawienia. Myśli Ojców Kościoła*, Warszawa 1995; 25 artykułów, 6 przekładów pism Tertuliana i 6 przekładów pism Hilarego z Poitiers (przygotowanych do druku), 15 recenzji i sprawozdań, 97 haseł słownikowych lub encyklopedycznych oraz 65 opracowań redakcyjnych łącznie ze wstępami i indeksami⁵.

Badania związane z publikowanymi przekładami dzieł literatury patrystycznej w serii „Pisma Starochrześcijańskich Pisarzy”, dotyczące konieczności umiejscowienia w kontekście historycznym wydawanego pisma autora starożytności chrześcijańskiej, umożliwienie ich zrozumienia współczesnemu czytelnikowi oraz zwrócenie uwagi na aktualność myśli autora drukowanego dzieła, zmuszała Księdza Redaktora do podejmowania dodatkowych studiów, badań, analizy, a także lektury polskiej i obcojęzycznej literatury. Wynikiem tych studiów i badań jest opracowanie około 70% wstępów do poszczególnych tomów serii. W odniesieniu do pism Orygenesisa i św. Augustyna wprowadzenia te, razem wzięte, mogą być traktowane jako monografie. Informacje biograficzne zostały w nich połączone z elementami historyczno-kulturowymi, na tle których umieścił ks. Stanula doktrynę antropologiczną, eklezjologiczną i egzegetyczną.

tiones in Psalmos” świętego Augustyna, KUL 1991; ks. Leon Nieścior, *Anachoreza w pismach Ewagriusza z Pontu*, ATK 1993; ks. Feliks Kowal, *Problem Schizmy Akacjańskiej w dziełach św. Gelazego (496)*, KUL 1994; ks. Jan Żelazny, *Chrystus – Najwyższy Kapłan. Studium chryztologiczne na podstawie „Homilii do Listu do Hebrajczyków” Jana Chryzostoma*, PAT 1995; ks. Bogdan Czyzewski, *Elementy chryztologii w „Komentarzu do Zachariasza” Dydyma Aleksandryjskiego*, ATK 1995; ks. Mariusz Szram, *Chrystus – Mądrość Boża według Orygenesisa*, KUL 1996; Dariusz Karłowicz, *Męczeństwo jako kategoria filozoficzna*, PAN Warszawa 1997; Marcin Masny, *Chrześcijaństwo i służba wojskowa do końca IV wieku*, ATK 1997; Piotr Siejkowski, *Klemens Aleksandryjski a Plotyn. Dwie drogi zjednoczenia z Absolutem*, UW 1998; Jacek Zieliński, *Wpływ systemu filozoficzno-teologicznego Filona z Aleksandrii na myśl Orygenesisa*, UW 1998.

⁵ Por. S. Longosz, *Wykaz drukowanych prac ks. prof. E. Stanuli*, *VoxP* 17(1997) z. 32-33, s. 15-27.

Wreszcie prace naukowe związane z dydaktyką. Ponieważ do właściwego studium akademickiego brak było odpowiednich podręczników, dlatego współpracując z Instytutem Wydawniczym Pax, ks. Stanula starał się udostępnić studentom patrologii i antyku chrześcijańskiego przekłady światowych podręczników, publikowanych bądź jako skrypty lub książki. Z jego inicjatywy powstały przekłady: J.N.D. Kelly, *Początki doktryny chrześcijańskiej*, (Warszawa 1988); B. Altaner – A. Stuiber, *Patrologia*, (Warszawa 1990); Ks. M. Michalski, *Antologia literatury patrystycznej*, I-II (Warszawa 1975 i 1982); tom III czeka na druk od 1985 r. w Instytucie Wydawniczym Pax. Gotowe są również tłumaczenia J. Quastena, *Wprowadzenie do patrologii*, t. III (z wydania francuskiego) i tom IV (z wydania włoskiego).

3. Praca naukowa i wydawnicza. Największe zasługi ks. E. Stanuli sprowadzają się przede wszystkim do organizowania pracy naukowej, a zwłaszcza patrystycznej działalności wydawniczej. Już w 1970 r. próbował on przeprowadzić modyfikację programu studiów patrystycznych w Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie. Do tego bowiem roku patrologia była jedną z katedr Wydziału Teologicznego i miała charakter pomocniczy do studium teologii. Odchodzący na emeryturę (1970) ks. prof. Michalski sugerował, aby studia patrystyczne w ATK nie tylko wspomagały teologię, ale również przygotowywały do nauczania patrologii w seminariach duchownych, a więc miały charakter specjalizacyjny. Pod wpływem tej sugestii, opierając się na programie studiów patrystycznych Instytutu Katolickiego w Paryżu oraz Instytutu Patrystycznego „Augustinianum” w Rzymie, ks. Stanula stworzył i opracował program studiów patrystycznych w ATK, uwzględniający następujące dyscypliny: studium języków antycznych oraz studium historii starożytnego Kościoła, a na podstawie tych obydwu dziedzin studium zasadnicze historii literatury i teologii patrystycznej. Konkretyzacja tego programu nastąpiła jednak dopiero w 1986 r., kiedy to współuczestniczył w utworzeniu trzech katedr patrystycznych: Historii Literatury i Teologii Patrystycznej Wschodu, Historii Literatury i Teologii Patrystycznej Zachodu oraz Historii Kościoła Starożytnego. Pełniąc funkcję dziekana (1993-1996) Wydziału Kościelnych Nauk Historycznych i Społecznych, doprowadził w 1995 r. do powstania Katedry Filologii Patrystycznej i wyłonienia się z Katedry Historii Literatury i Teologii Patrystycznej Wschodu – Katedry Historii Literatury i Teologii Orientalnej. Od 1987 r. współorganizuje raz w roku jednodniowe tematyczne sesje patrystyczne w ATK dla wszystkich chętnych pracowników i sympatyków antyku chrześcijańskiego w Polsce.

Ks. Emil Stanula miał również zasadniczy udział w powołaniu Sekcji Patrystycznej przy Komisji Episkopatu d/s Nauki Katolickiej. To w jego mieszkaniu odbywała się większość wcześniejszych posiedzeń, na których omawiano jej założenia i redagowano statut. A gdy doszło do jej ukonstytuowania 3 XI 1977 r.

w Lublinie, on został pierwszym sekretarzem zarządu (1977–1983), biorąc udział prawie we wszystkich jej dorocznych spotkaniach.

Stałe kontakty naukowe utrzymuje również z wieloma akademickimi ośrodkami zagranicznymi (np. z Instytutem Katolickim w Paryżu oraz Instytutem „Sources Chrétiennes” w Lyonie) i krajowymi. Tak na przykład w 1992 r. (13-14 III) był zaproszony jako delegat Polski razem z ks. S. Longoszem na międzynarodowe sympozjum w Strasburgu organizowane przez Radę Europy na temat: „Ojcowie Kościoła u źródeł Europy”. Serdeczne kontakty utrzymuje też od początku (tzn. od 1970 r.) z Międzywydziałowym Zakładem Badań nad Antykiem Chrześcijańskim KUL, biorąc prawie zawsze czynny udział w urządzanych przezeń ogólnopolskich sympozjach naukowych. Od 1986 r. jest stałym recenzentem wydawniczym kolejnych tomów „Vox Patrum”. Z wdzięczności za tę pomoc i współpracę Rada Naukowa „Vox Patrum” na zebraniu 18 XII 1996 r. przyznała mu niniejszą Księgę Pamiątkową w uznaniu jego zasług dla patrystyki polskiej.

Jest członkiem kilku towarzystw naukowych; oprócz wspomnianej wyżej Sekcji Patrystycznej przy Komisji Episkopatu ds. Nauki Katolickiej należy do Polskiego Towarzystwa Filologicznego (od 1975 r.), jak również do Association Internationale d'études Patristiques (od 1980) i Association des Amis de „Sources Chrétiennes” (od 1990).

Ks. Stanula propaguje i popularyzuje także treści wczesnochrześcijańskie poprzez różnorodne odczyty i prelekcje na tematy patrystyczne. W Polskim Radio miał trzykrotnie pogadanki na temat św. Augustyna; z cyklem okolicznościowych odczytów występował w Wyższym Seminarium Duchownym Ojców Redemptorystów w Tuchowie, Warszawie oraz w Białymstoku; dla młodzieży w ramach duszpasterstwa akademickiego prowadził cykl wykładów patrystycznych przy Parafii św. Klemensa w Warszawie; wygłaszał również odczyty dla Sióstr Loretanek i Sióstr Zmartwychwstańek w Warszawie.

Nazwisko ks. E. Stanuli kojarzy się zwłaszcza i kojarzyć się będzie w przyszłości z wydaniem największej w historii kultury polskiej 61 – tomowej patrystycznej serii przekładów – „Pisma Starochrześcijańskich Pisarzy” oraz kilku innych patrystycznych wydawnictw. Gdy w 1968 r. przywieziono z Wrocławia do Warszawy kilkanaście obszernych tomów rękopisów przekładów pism Ojców Kościoła dokonanych przez niedawno zmarłego redemptorystę o. Władysława Szoldrskiego i zaferowano do publikacji rektorowi ATK ks. prof. J. Iwanickiemu, ten chcąc zrealizować to dzieło w zaniechanej poznańskiej serii „Pisma Ojców Kościoła” (POK), której redakcję planowano przenieść do Warszawy i umieścić przy Katedrze Patrologii ATK, zlecił załatwienie tej kwestii młodemu adiunktowi ks. dr E. Stanuli. Kiedy jednak, mimo pertraktacji, Księgarnia św. Wojciecha zdecydowała się kontynuować wydawanie serii „Pisma Ojców Kościoła”, ks. Stanula razem z innymi pracownikami Katedry Patrologii ATK postanowił stworzyć nową tłumaczeniową serię patrystyczną,

której początkową bazą miały być gotowe przekłady o. W. Szoldrskiego. Za jego staraniem powołano Komitet Redakcyjny, ustalono ogólne zasady działalności wydawniczej, a nowej serii, której 4 pierwsze tomy ukazały się już w 1969 r., nadano nazwę: „Pisma Starochrześcijańskich Pisarzy”⁶. Do chwili obecnej ukazało się 61 tomów, zawierających ponad 200 tytułów pism Ojców Kościoła dotąd nie tłumaczonych na język polski. Ks. E. Stanula był najpierw zastępcą redaktora tej monumentalnej serii, a od 1972 r. do dziś jest redaktorem naczelnym, odpowiedzialnym za stronę merytoryczno-stylistyczną oraz autorem większości wstępów i indeksów, a także planu dalszych tłumaczeń dzieł patrystycznych.

Nie na tym jednak kończy się patrystyczna działalność wydawnicza ks. Stanuli; w 1977 r. współuczestniczy on w utworzeniu drugiej serii patrystycznej ATK, publikującej rozprawy i tłumaczenia: „*Studia Antiquitatis Christianae*” (dotąd ukazało się 13 tomów), będąc od początku do dziś zastępcą redaktora naczelnego; w 1978 r. zainicjował wydawanie małego „*Biuletynu Patrystycznego*”, ukazującego się najpierw 3 razy w roku jako dodatek do „*Collectanea Theologica*”, a od 1995 r. w „*Saeculum Christianum*” – periodyku Wydziału Kościelnych Nauk Historycznych i Społecznych ATK.

Przedstawiona działalność ks. prof. dra hab. Emilia Stanuli jest wyjątkowo bogata i wszechstronna. W jej uznaniu otrzymał 6 nagród rektorskich (1975, 1976, 1982, 1984, 1989 i 1996), 2 nagrody ministra za osiągnięcia w dziedzinie badań naukowych (1977 i 1988), Srebrny Krzyż Zasługi (1979) i Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (1990).

Gdyby nie osobista skromność Księdza Profesora, mógłby śmiało o sobie powiedzieć za Horacym: „*Exegi monumentum aere perennius*”.

Alicja Stępniewska

⁶ Por. S. Longosz, „*Pisma Starochrześcijańskich Pisarzy*” na tle innych polskich serii patrystycznych, SACh 11(1995) 63-66 (geneza PSP).